

foto Vincent van den Hoven, bewerking Aukje Gorter

Gertine van der Vliet:
**“Ons landschap
 schreeuwt om geld”**

In landschap moet je investeren

— Hans Schmit

Met alleen papieren beleid zal ons landschap alsnog verloren gaan. Het Nationaal Groenfonds pleit in zijn rapport ‘Investeren in Landschap’ voor betere planologische bescherming en een ruimer investeringsbudget voor landschap. Alleen zo kunnen we Nederland mooi houden.

“Ons landschap schreeuwt om geld”, zegt Gertine van der Vliet van het Nationaal Groenfonds. “Maar met name voor investeringen is er geen geld. Het tekort voor de komende kabinetsperiode bedraagt bijna een miljard euro. Ook is de planologische bescherming van de Nationale Landschappen nog onvoldoende. Als de overheid echt landschappen wil behouden dan zal zij deze actief moeten beschermen. Planologische duidelijkheid en veel meer pecunia voor investeringen zijn de

belangrijkste voorwaarden voor een blijvend mooi Nederland. Dat zullen de toekomstige coalitiepartijen in het regeerakkoord moeten regelen. Als dat niet gebeurt, moeten de provincies alsnog de hakken in het zand zetten. Geen geld, dan ook geen handtekening onder de contracten die nu op grond van de nieuwe Wet Inrichting Landelijk Gebied in de maak zijn.”

Dit is volgens Gertine van der Vliet, hoofd afdeling marktontwikkeling en strategische advisering van het Groenfonds, de belangrijkste boodschap uit het rapport ‘Investeren in Landschap’, waarin het fonds de schijnwerper richt op de bescherming en financiering van de twintig Nationale Landschappen uit de Nota Ruimte (2004). Deze landschappen beslaan samen ruim een kwart van het Nederlandse landoppervlak.

Landelijk gebied op de schop

“Het agrarisch cultuurlandschap kende haar

hoogtepunt rond 1900, maar een groot deel daarvan is reeds teloor gegaan. Veel streekeigen elementen zoals sloten, houtwallen, heggen, dijkjes, kerkenpaden, lanen en bomenrijen, zijn verdwenen. Het is een dringende noodzaak nu snel aan de slag te gaan met wat rest van het agrarisch cultuurlandschap”, vindt Van der Vliet. “Maar wie de ruimtelijke planning vandaag de dag onder de loep neemt, moet constateren dat het nog steeds kwakkelen is met de uitvoering van het landschapbeleid. Er worden meer woningen gebouwd dan is toegestaan, zoals bijvoorbeeld in het Groene Hart waar rijk en provincies onlangs het besluit namen 36.000 woningen te bouwen in plaats van de 28.000 die volgens de Nota Ruimte zijn toegestaan. Bedrijventerreinen woekeren voort omdat gemeenten in de slag om de concurrentie kavels tegen te lage prijzen uitgeven. En recreatiewoningen schieten als paddestoelen uit de grond. De afgelopen 15 jaar is het aantal recreatiewoningen met 40% toegenomen. Per

saldo moeten we concluderen dat nieuwe economische functies in het landelijk gebied niet hebben geresulteerd in een kwalitatieve verbetering van het landschap.”

Op weg naar een nieuw Regeerakkoord

Het is te hopen dat die kwaliteitsimpuls er met de inwerkingtreding van de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) wel komt. Vanaf 2007 zijn de provincies verantwoordelijk voor de inrichting van de groene ruimte. Om te waarborgen dat provincies hun verantwoordelijkheid voor landschap ook waar kunnen maken, is het van belang dat het rijk de centrale doelstellingen goed formuleert en bewaakt en zorgt voor voldoende financiële middelen. Volgens Gertine van der Vliet is het nieuwe regeerakkoord het moment suprême om het beleid voor Nationale Landschappen aan te scherpen en middelen aan het Investeringsbudget Landelijk Gebied toe te voegen: “Het rijksbeleid voor Nationale Landschappen gaat nu uit van het ‘ja, mits’-principe, wat inhoudt dat ruimtelijke ontwikkelingen en investeringen mogelijk zijn mits de kernkwaliteiten worden behouden of versterkt. Wij bevelen daarnaast aan om in een nieuw Regeerakkoord voor de meest waardevolle gebieden ook het strengere ‘nee, tenzij’-principe op te nemen. Verder is op grond van de reeds beschikbare provinciale uitvoeringsprogramma’s berekend dat in alle twintig Nationale Landschappen jaarlijks 260 miljoen euro nodig is voor het wegwerken van achterstallig onderhoud, het opruimen van storende elementen, het versterken van de kwaliteiten en het beheer. Op de rijksbegroting staat echter niet meer dan twaalf miljoen euro per jaar. Dat is alleen voor het maken van plannen, maar niet voor de uitvoering zelf. Het tekort voor de komende kabinetsperiode bedraagt dus bijna een miljard euro.”

Provinciale verantwoordelijkheid

Alle ogen zijn nu gericht op een nieuw regeerakkoord, maar dat is volgens Van der Vliet nog maar het begin: “Het zijn uiteindelijk de provincies die onze waardevolle landschappen moeten redden.

De Natuurbeschermingswet biedt provincies de mogelijkheid om binnen of buiten Nationale Landschappen beschermde landschapsgezichten aan te wijzen. Gemeenten

zijn vervolgens verplicht om deze landschappen als beschermd op te nemen in hun bestemmingsplan. Deze bepaling is sinds een jaar van kracht maar nog door geen van de provincies benut, omdat zij nog aarzelen om in te grijpen in de ruimtelijke ordening. Met de inwerkingtreding van de WILG moeten provincies die aarzeling van zich afwerpen en de Natuurbeschermingswet en ander juridisch instrumentarium aangrijpen om hun verantwoordelijkheid voor landschap waar te maken.”

Het Nationaal Groenfonds doet voorts een reeks suggesties voor de inzet van financiële instrumenten. “Overall in het landelijk gebied worden lokale plannen voor een gebied ontwikkeld waarin agrariërs een vergoeding ontvangen voor bijzondere beheeractiviteiten waarmee landschappelijke kwaliteit in stand wordt gehouden of wordt verbeterd. Daarvoor worden regionale fondsen ontwikkeld, waarin gemeenten, provincies, waterschappen, lokaal bedrijfsleven en soms het rijk geld inleggen. Door achter de schermen die regionale fondsen te bundelen tot een provinciaal en uiteindelijk landelijk fonds, kun je een vuist maken voor het landschap. En een hoger rendement halen, met name voor het private geld. Je hebt dan het voordeel van één loket in plaats van alle instanties die uitbetalen én je beheert de gelden volgens de regels van provincies en gemeenten. Zo is de provincie Overijssel onlangs begonnen met het bundelen van regionale gebiedsfondsen, waarbij het Groenfonds optreedt als fonds voor de fondsen.”

Fiscaal groen

“Wij pleiten ook voor verbreding en actualisering van de fiscale Regeling Groenprojecten. Drie keer Balkenende heeft ervoor gezorgd dat landschap op de kaart is gekomen, maar ook niet meer dan dat. Een particulier landgoed dat onder de Natuurschoonwet valt en dat in het kader van een verbeteringsplan extra gronden wil aankopen, zou in aanmerking moeten komen voor groenfinanciering op basis van de fiscale Regeling Groenprojecten. De particuliere investeerder kan dan tegen een lagere (groene) rente een financiering sluiten via bijvoorbeeld het Groenfonds. Ook innovatieve landschapsprojecten zouden dus in aanmerking moeten komen voor groenfinanciering.”

Het Nationaal Groenfonds wil de komende maanden met ‘Investeren in Landschap’ het debat aangaan met politieke partijen, provincies, rijk en natuur- en landschapsorganisaties. De financieringsconcepten die het Groenfonds voorstelt en die in de praktijk al op kleine schaal worden toegepast, wil het Groenfonds graag breder onder de aandacht brengen van ontwikkelaars in het landelijk gebied. Alleen zo kunnen we Nederland mooi houden. ♦

Nationaal Groenfonds: Investeren in Landschap. Verkrijgbaar via info@groenfonds.nl of via (033) 2539840

Nationaal Groenfonds

Het Nationaal Groenfonds financiert projecten voor natuur, bos en landschap en geeft financieel advies over natuurprojecten aan zowel overheden, particulieren als particuliere organisaties. Zo draagt het Nationaal Groenfonds bij aan natuurontwikkeling en natuurbehoud in Nederland.

ADVERTENTIE

SLAGBOMEN

- Park-/bosbanken
- Picknicktafels
- Slagbomen
- Aankoop rondhout

Blessing Timbers
Postbus 245, 1270 AE Hulzen
Tel: 035-5253079, Fax: 035-5261111
Mobile: 06-53385977

BLESSING TIMBERS

WWW.BLESSINGTIMBERS.NL